

2.3.1 Referátové časopisy - referátové informační služby

Z celého širokého spektra sekundárních informačních zdrojů, tedy zdrojů, které jsou výsledkem cílevědomého a systematického zpracovávání zdrojů primárních, článků v časopisech, patentů, přednášek, výzkumných zpráv apod., zauímají zcela specifické místo tzv. **referátové časopisy**, které ale už dnes mají prakticky výhradně podobu elektronických bází dat, a proto je lépe o nich hovořit jako o **referátových službách**. Společným programem této formy zpracovávání primárních zdrojů je snaha zachytit pokud možno veškerou produkci primárních dokumentů většinou z celého světa, zpracovat tento materiál do podoby záznamů (referátů, abstraktů, anotací) a takto zpracované záznamy zpřístupnit buď formou referátových časopisů nebo dnes již převážně formou referátových bází dat. Protože se jedná o většinou velmi krátké záznamy, ve kterých ale vždy musí být identifikace primárního dokumentu v podobě tzv. bibliografické citace, často jsou tyto sekundární informační zdroje označovány jako **bibliografické báze dat**. Zpracovaný záznam primárního dokumentu v podobě abstraktu (referátu či anotace) je pochopitelně velmi stručný a principiálně slouží k základní orientaci o obsahu daného dokumentu a na jeho základě bychom se měli rozhodovat, zda je pro nás účelné obstarávat si plný text originálního dokumentu. Zpřístupněné (zveřejněné) soubory abstraktů primárních informačních zdrojů mohou být využívány průběžně tak, jak jsou zveřejňovány, tj. tak, jak vycházejí nová čísla referátových časopisů nebo jsou dnes aktualizovány báze dat, nebo, což je daleko častější a hlavně důležitější forma, používáme kumulované soubory těchto referátových časopisů, dnes elektronických bází dat, k vyhledávání informací o primárních dokumentech často i velmi hluboko do minulosti. Z tohoto hlediska se pak hovoří o ...

průběžném sledování informací¹, resp. průběžných rešerších a retrospektivních rešerších.

K tomu je potřeba, aby referátové časopisy a jejich elektronické verze byly vybaveny různými druhy rejstříků a opět je výhodou, jsou-li takové rejstříky kumulovány za delší časová období, což je pochopitelně daleko snadněji realizovatelné v počítačovém prostředí než u tištěných verzí. **Výchozím nástrojem pro práci s referátovými časopisy jsou pak jejich rejstříky**, které nás dovedou nejdříve k příslušným záznamům (abstraktům, anotacím, referátům), podle nich bychom se měli přesněji orientovat o skutečném obsahu daného primárního dokumentu a rozhodnout se, zda se budeme snažit o jeho získání v originální podobě plného textu. Prakticky přesně totéž platí i o elektronických verzích referátových časopisů, počítačových bázích dat, jejichž ohromnou výhodou je, že uvedené kroky mohou být realizovány daleko rychleji a efektivněji. Místo o rejstřících se zde většinou přesněji hovoří o **indexech** a jejich **polích**, ve kterých jsou registrovány jednotlivé složky popisu dokumentu jako hodnoty daného pole. Konkrétně tištěný autorský rejstřík je v počítačové bázi dat označován jako index autorů, kde jméno autora je hodnota pole označeného např. kódem AU. Podrobnosti o těchto důležitých součástech práce se sekundárními zdroji jsou uvedeny v dalších kapitolách.

---

¹ V zahraniční literatuře se tato forma průběžného sledování nových informací označuje jako *Selective Dissemination Information* a běžně se setkáváme se zkratkou SDI. V české odborné terminologii se buď hovoří o průběžných rešerších nebo o upozorňovacích službách. Existují instituce nebo informační agentury, které formou služby pro zákazníky sledují produkci primárních dokumentů a pravidelně zasílají zájemcům průběžné rešerše na zadané téma nebo z určitého vědního oboru. Není výjimkou, že tyto služby jsou poskytovány zcela bezplatně, protože, je-li jednou formulován rešeršní dotaz, tzv. profil, probíhá vše zcela automaticky, včetně zasílání zájemcům např. elektronickou poštou.